

BOSHLANG'ICH MAKTABLARDA TURLI XIL TILDAGI SANAMALARDAN FOYDALANISH TEXNALOGIYALARI

Komilova Xabibaxon Zafarbek qizi, talaba
Andijon davlat chet tillari instituti
Phone: +998902068868
E-mail: khabibikomilova@gmail.com

Annotatsiya. Hozirgi kunda olib borilayotgan tadqiqotlar maktabgacha yoshdagi bolalar, bog'cha va boshlang'ich maktablarda sanamalardan foydalanish orqali hisoblashni qanday o'rganishi haqida yangi tushunchalarni kashf qilmoqda, bu esa ta'lim sohasidagi muammolarni hal qiladigan va fikr yuritishni rag'batlantiradigan innovatsion o'qitish strategiyalariga paydo bo'lishiga omil bo'lmoqda.. Ushbu maqola sanamalarning ta'lim sohasidagi yangi rivojlanish asosini tahlil qiladi va so'nggi tadqiqotlar va o'rnatilgan eng yaxshi amaliyotlarga asoslangan faoliyat haqida so'z yuritadi. Shuningdek, ushbu maqolada sanamalardan amalyotda foydalanish orqali hisoblashdagi qiyinchiliklar nafaqat matematik nogironlikda, balki bolalarning til rivojlanishida, shuningdek, xotira rivojlanishida qanday namoyon bo'lishi haqida ham muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: sanamalar, nutqiy faoliyat, matematik salohiyat, bolalar ta'lim tizimi, boshlang'ich ta'lim, maktabgacha ta'lim, ish reja.

USAGE OF COUNTING RHYMES IN DIFFERENT LANGUAGES IN ELEMENTARY SCHOOLS

Abstract. New research has discovered fresh insights into how preschool children learn to count by using counting rhymes in nursery and elementary schools leading to innovative teaching strategies that encourage problem-solving and reasoning. These approaches focus on understanding quantities and the mechanics of counting, rather than simply practicing counting procedures. This investigative approach has been proven beneficial for elementary school students with special needs, and it is believed that the same principles apply to pre-schoolers. This article outlines a new developmental framework for counting and includes activities based on recent research and established best practices. It also discusses how counting difficulties may or may not indicate not only in a math disability, but also language development of children, as well as their memory development.

Keywords: counting rhymes, speech activity, mathematical potential, children's education system, primary education, preschool education, work plan

ТЕХНОЛОГИИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ДАТЫ В РАЗНЫХ ЯЗЫКАХ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Аннотация. Новое исследование открыло новое понимание того, как дети дошкольного возраста учатся считать, используя счетные стишки в детских садах и начальных школах, что привело к инновационным стратегиям обучения, которые поощряют решение проблем и рассуждения. Эти подходы сосредоточены на понимании количества и механики счета, а не просто на отработке процедур счета. Этот исследовательский подход оказался полезным для учащихся начальной школы с особыми потребностями, и считается, что те же принципы применимы и к дошкольникам. В этой статье описывается новая концепция развития подсчета, а также мероприятия, основанные на недавних исследованиях и признанных передовых методах. В нем также обсуждается, как трудности со счетом могут указывать или не указывать не только на неспособность к математике, но и на языковое развитие детей, а также на развитие их памяти.

Ключевые слова: считалка, речевая деятельность, математический потенциал, система детского образования, начальное образование, дошкольное образование, план работы

Kirish. Sanamalar asrlar davomida bolalarga asosiy hisoblash ko'nikmalarini o'rgatishning mashhur vositasi, nutqni rivojlantiruvchi, xotirani kuchaytiruvchi omillardan bo'lib kelgan. Ko'pincha jozibali kuylarga o'rnatilgan bu qofiyalar yosh o'quvchilarga raqamlarni yodlashda va asosiy matematik tushunchalarni tushunishda yordam beradi. So'nggi yillarda o'qituvchilar sinfda, ayniqsa, boshlang'ich maktablarda sanamalardan foydalanish ahamiyatini tushuna boshladilar. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, Sanamalar yosh bolalarga matematika ko'nikmalarini, chet tillarini o'rgatish uchun kuchli vosita bo'lishi mumkin. "Journal of Research in Childhood Education" jurnalida chop etilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, sanama o'yinlari o'rgatilgan maktabgacha yoshdagi bolalar ushbu ko'rsatmani olmagan nazorat guruhiga qaraganda raqamlarni sanash va tanib olish qobiliyati sezilarli darajada yaxshilangan. Tadqiqotchilar sanamalarni o'rganish yosh bolalar miyasida xotiraning kuchayishi va matematik qobiliyatni oshiruvchi omil sifatida xulosaga keldilar.

Boshlang'ich maktablarda sanamalarni qo'llashning afzalliklari.

Sinfda sanoq qofiyalaridan foydalanishning afzalliklaridan biri shundaki, ular bolalar uchun qiziqarli va maroqli.. Ko'pgina bolalar ushbu sanamalar bilan birga qo'shiq aytish va raqsga tushishni yaxshi ko'radilar, bu esa o'qish jarayonini qiziqarli qiladi va ularga diqqatini bir yerga jamlashda yordam beradi. Bu, ayniqsa, diqqatni

jamlashda qiynaladigan yoki uzoq vaqt davomida bir joyda o'tirishga qiynaladigan yosh bolalar uchun muhim ahamyat kasb etadi.

Boshlang'ich maktablarda sanoq qofiyalarini qo'llashning yana bir afzalligi shundaki, ular tili va madaniy kelib chiqishidan qat'i nazar, barcha o'quvchilar uchun ochiqdir. Ko'p sonli qofiyalar avloddan-avlodga o'tib kelgan va ular turli madaniyatlar va tillarda keng tarqalgan. Bu shuni anglatadiki, o'qituvchilar ushbu qofiyalardan turli millatdagi talabalarga matematika ko'nikmalarini o'rgatishlari mumkin, bu esa yanada inklyuziv va adolatli o'quv muhitini yaratishga yordam beradi. Misol tariqasida mashhur ingliz sanoq qofiyalaridan birini keltirish mumkin:

Five little monkeys jumping on the bed

Five little monkeys jumping on the bed
One fell off and bumped his head
Mama called the doctor and the doctor said
"No more monkeys jumping on the bed!"
Four little monkeys jumping on the bed
One fell off and bumped his head
Mama called the doctor and the doctor said
"No more monkeys jumping on the bed!"
Three little monkeys jumping on the bed
One fell off and bumped his head
Mama called the doctor and the doctor said
"No more monkeys jumping on the bed!"
Two little monkeys jumping on the bed
One fell off and bumped his head
Mama called the doctor and the doctor said
"No more monkeys jumping on the bed!"
One little monkey jumping on the bed
He fell off and bumped his head
Mama called the doctor and the doctor said
"Put those monkeys right to bed"

Dunyo miqyosida sanamalardan foydalanish. Sanamalar butun dunyo bo'ylab bolalar bog'chalari va maktabgacha ta'lim dasturlarida qo'llaniladigan mashhur o'qitish usuli hisoblanadi. Ko'pgina mamlakatlarning o'zlarining an'anaviy sanoq qofiyalari mavjud, masalan, AQShda " One, Two, Three, Four, Five ", Niderlandiyada "Een, Twee, Drie, Vier, Xoejde van Papier" va "Yi, Er, Xitoyda San, Si, Vu". Ushbu sanama o'yinlari ko'pincha kichik bolalar uchun o'rganishni yanada interaktiv va qiziqarli qilish uchun qo'l imo-ishoralari yoki tana harakatlari bilan amalga oshiriladi.

Qofiyalarning takrorlanishi va ritmi ham bolalarga raqamlar va sanash ketma-ketliklarini eslab qolishlariga yordam beradi. Qofiyalarni sanashdan tashqari, bolalar ta'limida qo'llaniladigan boshqa ko'plab tarbiyaviy qofiyalar va qo'shiqlar mavjud, masalan, alifbo qo'shiqlari, rangli qo'shiqlar va shakl qo'shiqlari. Ushbu ta'lim vositalari bolalar aqliy qobiliyatlari rivojlanishining muhim qismi bo'lib, kelajakdagi ta'lim uchun poydevor qo'yishga yordam beradi.

Bundan tashqari, inglizcha sanamalar ham bolalarning tinglash va tushunish qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Bolalar qofiyalarni sanash bilan birga tinglash va qo'shiq aytishganda, ular ingliz tilidagi tabiiy nutq mashqslari va ritmlariga o'rganishadi. Ushbu sanamalar ularning muloqot va o'rganish uchun muhim mahorat bo'lgan og'zaki ingliz tilini tushunish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Tilni rivojlantirishdan tashqari, yosh o'quvchilarga matematika ko'nikmalarini o'rgatish uchun inglizcha sanash qofiyalaridan ham foydalanish mumkin. Yuqorida aytib o'tilganidek, tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, sanama o'yinlar yosh bolalarda erta matematik ko'nikmalarni rivojlantirishning samarali usuli hisoblanadi. Ingliz tilidagi sanash qofiyalaridan foydalangan holda, o'qituvchilar bir vaqtning o'zida matematika va til ko'nikmalarini o'rgatishlari mumkin, bu esa o'quv jarayonini yanada samarali va sermazmun qiladi. Misol tariqasida, nemischa sanash qofiyalarini ham keltirishimiz mumkin, bu ham bolalarni hisoblashni o'rgatish va ularning til ko'nikmalarini yaxshilashning qiziqarli va samarali usulidir. Ushbu qofiyalarni o'qitishga kiritish orqali o'qituvchilar o'z o'quvchilarida umr bo'yi davom etadigan o'rganishga bo'lgan muhabbatni rivojlantirishga yordam berishlari mumkin. O'qituvchilar o'z o'quvchilarini jalb qilish uchun bu qofiyalardan turli usullarda foydalanishlari mumkin. Masalan, ular o'quvchilarning diqqatini qayta tiklashga yordam berish uchun dars boshida qizdirish yoki tanaffus sifatida foydalanishlari mumkin. Ular, shuningdek, muayyan mavzular yoki lug'at bilan bog'liq bo'lgan qofiyalardan foydalanib, ularni dars rejalariga kiritishlari mumkin. Sanamalar Germaniyada bolalar ta'lim tizimining muhim qismidir. Ular bolalarga hisoblashni o'rgatish, til ko'nikmalarini rivojlantirish, xotira va muvofiqlashtirishni yaxshilash uchun ishlatiladi. Nemischa sanash qofiyalari odatda qisqa va diqqatga tortuvchi bo'lib, ular bolalar tomonidan oson eslab qolinadi. Ba'zi mashhur nemis sanoq qofiyalari orasida "Eins, zwei, Polizei" (Bir, ikki, politsiya), "Zehn kleine Zappelmänner" (O'nta kichik jingalak) va "Fünf Freunde sind wir" (Biz besh do'stmiz). Har bir sanamaning o'ziga xos harakatlari va sanoqqa hamroh bo'lgan musiqa ohangi bor.

Zehn kleine Zappelmänner

Zehn kleine Zappelmänner

Zappeln hin und her

Zehn kleinen Zappelmännern

Fällt das gar nicht schwer
Zehn kleine Zappelmänner
Zappeln auf und nieder
Zehn kleine Zappelmänner
Tun das immer wieder
Zehn kleine Zappelmänner
Zappeln rundherum
Zehn kleine Zappelmänner
Die sind gar nicht stumm
Zehn kleine Zappelmänner
Spielen mal Versteck
Zehn kleine Zappelmänner
Sind auf einmal weg
Zehn kleine Zappelmänner
Rufen laut: "Hurra!"
Zehn kleine Zappelmänner
Die sind wieder da

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, sanamalar boshlang'ich maktablarda kichik yoshdagi bolalarga matematika ko'nikmalarini o'rgatish uchun qimmatli vositadir. Tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, bu qofiyalar erta matematik ko'nikmalarni rivojlantirishda muhim ahamyat kasb etadi va boshqa asosiy tushunchalarni o'rgatish uchun ham ishlatilishi mumkin. Bundan tashqari, qofiyalarni sanash bolalar uchun qiziqarli va foydalidir. Shunday qilib, o'qituvchilar o'z o'quvchilarining o'rganishi va rivojlanishini qo'llab-quvvatlash uchun maktab ish rejalariga sanamalarni kiritish haqida mulohaza qilishlari kerak.

References

1. Blevins, W. (2015). Counting Rhymes and Songs for Children. Scholastic.
2. Clements, D. H., & Sarama, J. (2011). Early childhood mathematics intervention. *Science*, 333(6045), 968-970.
3. Fuson, K. C., & Kwon, Y. (1991). Korean kindergartners' counting and adding: A cross-cultural comparison. *Journal for Research in Mathematics Education*, 22(3), 230-240.
4. Ginsburg, H. P., Lee, J. S., & Boyd, J. S. (2008). Mathematics education for young children: What it is and how to promote it. *Social Policy Report*, 22(2), 1-32.

5. Klibanoff, R. S., Levine, S. C., Huttenlocher, J., Vasilyeva, M., & Hedges, L. V. (2006). Preschool children's mathematical knowledge: The effect of teacher "math talk." *Developmental Psychology*, 42(1), 59-69.
6. LeFevre, J. A., Skwarchuk, S. L., Smith-Chant, B. L., Fast, L., Kamawar, D., & Bisanz, J. (2009). Home numeracy experiences and children's math performance in the early school years. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, 41(2), 55-66.
7. McDowall, J. J., & Reid, D. K. (2000). Counting rhymes and children's early numeracy development. *Mathematics Education Research Journal*, 12(1), 4-18.
8. Siegler, R. S., & Ramani, G. B. (2009). Playing linear number board games—but not circular ones—improves low-income preschoolers' numerical understanding. *Journal of Educational Psychology*, 101(3), 545-560.